

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Sayı : E-69602026-610-00060376227 - 60880559
Konu : Soru Önergesi (7/35746)

22.01.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 03.11.2020 tarihli ve 43452547-120.07-E.731152 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Denizli Milletvekili Sayın Yasin ÖZTÜRK tarafından verilen 7/35746 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Ruhsar PEKCAN
Bakan

Ek : Soru Önergesi Cevabı (3 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 4A02F343-FA03-4B64-978F-391924157DEB

<https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys>

Adres: Üniversiteler Mah.Dumlupınar Bul. No:151 Çankaya/ANKARA

Telefon No: 0 (312) 449 1494 Faks No: 0(312) 449 1341

e-Posta: stratejisoruonergeleri@ticaret.gov.tr

İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr

KEP Adresi:

Ayrıntılı bilgi için:
Soru Önergeleri Birimi

Telefon No: 0 (312) 449 1494

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Denizli Milletvekili Sayın Yasin ÖZTÜRK'e ait 7/35746 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla, önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-6) Soru önergesine konu Sayıştay bulgusunun incelenmesinden de görüleceği üzere, "Turquality Programı Kapsamında Desteklenen Firmaların, Çoğunluk Hisseleri Yabancı Şirketlere Satılan Markalarının Desteklenmeye Devam Edilmesi" başlığı altında hak edilenin üzerinde bir destek ödemesi, kamu zararı veya bir usulsüzlükten bahsedilmemektedir. Anılan bulguda, mevzuata uygun şekilde desteklenen bir şirketin, taşıdığı potansiyeli devlet desteği ile birleştirerek başarılı olmak suretiyle bir marka olmaları ile küresel şirketlerin dikkatini çekmesi sonrasında Destek Programının görevini tamamlamış sayılması gerektiği ve bu firmaların artık desteklenmesine gerek olmadığı yönünde dair bir değerlendirme ve görüş yer almaktadır.

2006/4 sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi ve Turquality'nin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ çerçevesinde, hâlihazırda 172 Firma 183 markasıyla Turquality Destek Programı, 115 firma 117 markasıyla Turquality Programına hazırlık olarak gördüğümüz Marka Destek Programında olup toplam 287 firma 300 markasıyla desteklenmektedir. Ayrıca, hizmet sektöründe faaliyet gösteren şirket ve kuruluşların markalaşma faaliyetlerinin desteklenerek gerek küresel gerekse bölgesel ölçekte markaların oluşturulması için hâlihazırda 2564 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar etkili şekilde uygulanmaktadır. Anılan Karar kapsamında; Türkiye'de yerleşik olup bilişim, eğitim, e-ticaret, film, gastronomi, konaklama, perakende, sağlık turizmi, lojistik, havayolu yolcu taşımacılığı ve ulaştırma altyapı hizmetleri sektörlerinde faaliyet gösteren şirket, kurum ve kuruluşlar desteklenmekte olup hâlihazırda 41 adet hizmet sektörü markası (21 adet şirket Turquality Destek Programı ve 20 adedi Marka Destek Programı) Turquality Programı'nda yer almaktadır.

Gerekli kriterleri taşıyan ve Türk Ticaret Kanuna göre kurulmuş tüm firmalar Turquality programı destek kapsamına girebilmektedir. Turquality programı kapsamında yabancı firmaların üzerine tescilli bulunan yabancı markaların desteklenmesi ve buralara kaynak aktarımı ise söz konusu değildir. Desteklenen Türk markalarının büyümeleri ve ihracat potansiyellerinin artması ve yabancı yatırımcıların karlı ve başarılı şirketlerimizi bünyelerine katmak üzere Türkiye'ye yönelmeleri ticaretin doğası gereğidir. Destek kapsamındaki markaya yabancı sermayeli hissedarların ortak olması veya yabancı sermaye tarafından satın alınması o markanın Türk markası olduğu algısını değiştirmemektedir. Markanın üretim, pazarlama ve yönetim birimlerinin Türkiye'de olması, markanın sağladığı katma değer Türkiye'de kalması ve Türk malı imajına katkıda bulunması anlamına gelmektedir.

Ayrıca, şirketlerin Gelişim Yol Haritaları çerçevesinde belirlenmiş bulunan hedeflerine ulaşmış olup olmadığı da Bakanlığımızca çeşitli performans değerlendirme modelleri ile takip edilmektedir. Hâlihazırda Turquality Programı kapsamında 5 yılını doldurmuş olan firmalar Bakanlığımızca performans değerlendirmesine tâbi tutulmakta, bu değerlendirme çerçevesinde firmalar; net ciro artış oranı, faaliyet kârı, ihracat artış oranı ve net aktif büyüklüğü kriterlerinde sektörel olarak global benchmarklar baz alınarak nihai bir performans puanı elde etmektedir. Yıllık olarak gerçekleştirilen performans değerlendirmesi neticesinde performans puanı yeterli bulunmayan firmaların destek oranları kademeli olarak birinci yıl sonunda %40'a, ikinci yıl

sonunda %25'e düşürülmekte ve üçüncü yıl sonunda hâlâ gerekli yetkinliği gösteremeyen firmalar kapsamdan çıkarılmaktadır.

Öte yandan, “destek ödemesi yurt dışı ortaklık oranına göre hesaplanır” hükmü, önergeye konu edilmiş olmakla beraber, Turquality programına ilişkin 2006/4 sayılı Tebliğ kapsamında yer alan bir hüküm değildir. Söz konusu hüküm, Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde kurulmuş ve ülkemizde faaliyet gösteren sınai ve ticari şirketler ile ticari şirketlerin yurt dışında açtığı şubelerine ilişkin kira giderleri, yurt dışında gerçekleştirilen tanıtım faaliyetleri ile marka tescil giderlerinin bir kısmının desteklenmesine ilişkin 2010/6 sayılı Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ kapsamında bulunmaktadır. Ayrıca anılan Tebliğin söz konusu hükmü de önergede belirtildiği üzere yabancı ortakların ortaklık payı oranında desteklenmesini değil, Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde kurulmuş Türk şirketlerin yurt dışında kiralama yapmak amacıyla kuracakları iştiraklerdeki “yurt dışı ortaklık oranına” göre desteklenmesini öngörmektedir. Bu itibarla, 2010/6 sayılı Tebliğ’in 5’inci maddesinde desteklenen Türk firmasının yurt dışında kurduğu iştiraklerindeki hissesi oranında desteklenmesini öngören hüküm 2006/4 sayılı Tebliğ ile ilişkili bulunmamaktadır.

Ülkemizin taraf olduğu Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) çerçevesinde yer alan hizmet sektörleri listesinde toplam 163 adet hizmet sektörü yer almakta olup perakendecilik hizmetleri “dağıtım hizmetleri” ana başlığı altında sıralanmaktadır. Aynı şekilde OECD tarafından yapılan ve Genişletilmiş Ödemeler Dengesi Hizmet Ticareti Sınıflandırması (EBOPS 2010) dayanağını oluşturan uluslararası çalışma da Perakendecilik Hizmeti’nin ticarete konu ürünlerin müşterilere uygun lokasyonlarda sunulmasını ifade eden bir dağıtım hizmeti olduğunu ifade etmektedir.

Bakanlığımızca desteklenecek olan hizmet sektörleri belirlenirken, ülkemizin rekabet üstünlüğüne ve gelişim potansiyeline sahip olduğu alanlar önceliklendirilmekte olup sektörel sınıflandırmalar bakımından uluslararası anlaşmalar ve EBOPS gibi uluslararası geçerliliği olan sınıflandırmalar dikkate alınmaktadır. Bu açıardan bakıldığında, hizmet kavramını sözlük tanımı ile sınırlandırarak ülkemizin taraf olduğu uluslararası bir anlaşma tarafından hizmet ticaretine konu faaliyet olarak belirlenen perakendecilik hizmetlerini “mal ticareti” olarak tanımlamanın doğru bir yaklaşım olamayacağı değerlendirilmektedir.

Öte yandan, söz konusu bulguda yararlanıcının yurt dışı birimlerinde yer alan yabancı markaların miktarının tespit edilerek ödenen destek miktarının bu oranda kesilmesi yönündeki değerlendirme üzerine bahse konu firmanın yurtdışı birimlerinin bulunduğu ilgili ülkedeki Ticaret Müşavirliklerimizce söz konusu birimlerde yer alan yabancı marka oranlarının tespit işlemleri tamamlanmış olup gerekli mahsup işlemleri tesis edilmiştir.

Diğer taraftan, Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar uyarınca Marka/ Turquality Destek Programı kapsamına alınacak yararlanıcının belirli bir iş yönetimi kalitesi, operasyonel mükemmellik düzeyi ve markalaşma potansiyeline sahip olması şartı aranmaktadır. Söz konusu şartların tespitini teminen Bakanlığımız tarafından belirlenen performans kriterleri çerçevesinde Turquality Programı Yönetim Danışmanlığı Firması tarafından gerçekleştirilen Ön İnceleme Çalışmasının ardından firmanın olgunluk düzeyine göre mezkûr Karar kapsamında desteklenip desteklenmeyeceği, desteklenecek ise hangi program kapsamına dâhil olacağı belirlenmektedir.

Söz konusu yararlanıcı yukarıda belirtilen şartları tesis ederek söz konusu Karar kapsamında Turquality Programı’na kabul edilmiş olup kabul tarihinden itibaren gerçekleştirdiği faaliyetlere yönelik harcamalar anılan Karar hükümleri çerçevesinde belirli oranlar ve limitler dâhilinde desteklenmektedir.

Bu kapsamda, destek programı kapsamına alınan yararlanıcıların yurt dışı birimlere ilişkin brüt kira (depo için ardiye gideri, vergi/resim/harç dâhil), belediye giderleri, anılan birimlerin kiralanmasına yönelik uygun mahal araştırması ve komisyon harcamaları ile hukuki danışmanlık giderleri, %50 oranında karşılanmaktadır. Bu itibarla, bahse konu yararlanıcının yurtdışı birim desteğine ilişkin destek tutarı toplam kira bedeli olan aylık 50.000 Dolar'ın %50'sine tekabül eden 25.000 Dolar olarak hesaplanmaktadır.

Yine, Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar'ın Uygulama Usul ve Esaslarına İlişkin Genelgesi "Brüt kira kapsamında zorunlu vergiler dâhil olmak üzere kiralanan birime ilişkin alan kirası desteklenmektedir." hükmünü amirdir.

Bu kapsamda, anılan birime ait ortak kullanım alanlarına ilişkin giderlerin, ilgili birime ne ölçüde yansıtıldığı ve rayice uygunluğu konuları Ticaret Müşavirliğimiz kanalıyla yeniden incelenmiştir. Konuya ilişkin olarak Müşavirliğimizden alınan yazılarda özet olarak; AVM yönetimi ile gerek şifahi gerek e-posta yoluyla temasa geçilmiş olduğu ifade edilerek söz konusu firmadan kira ve elektrik giderleri dışında AVM yönetimince herhangi bir ortak kullanım gideri bedeli alınmadığı belirtilmiştir.

Bununla birlikte, söz konusu bulguya Sayıştay Başkanlığı Raporunda yer verilmesi üzerine, Ticaret Müşavirliğimiz tarafından tekrar bir inceleme yapılmış olup bahse konu yurt dışı birimin bulunduğu AVM'de yer alan benzer büyüklükte ve konumda olan diğer mağazaların ödemiş olduğu ortak giderler göz önünde bulundurularak metrekaşe başına düşen emsal bir ortak kullanım gideri belirlenmiştir.

Bu çerçevede, belirlenen emsal ortak kullanım gideri kapsamında kiraya yansıyan tutar ve söz konusu tutarın yasal faizi hesaplanarak yararlanıcıdan geri alınmasına yönelik işlem tesis edilmiştir.

Sonuç olarak, Bakanlığımızca tesis edilen işlemlerle ilgili Sayıştay tarafından tespit edilmiş herhangi bir kamu zararı bulunmamaktadır.